UKRAINIAN LABOR NEWS

Printed and published tri-weekly by the Workers and Farmers Publishing Association, Limited, a joint stock company, incorporated under the laws of Manitoba, at its head office and place of business, at the corner of Pritchard Avenue and McGregor Street in the City of Winnipeg, Manitoba.

Subscription per year $4.00

Telephone: 51 465

УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТИ

газета для робочого люду — виходить три рази на тиждень: у вівторок, четвер і суботу.

Видає Робітничо-Фармерське Видавниче Товариство, інкорпороване в Манітоби. Редакція, адміністрація і друкарня міститься в Укр. Роб. Домі, на розі вулиць Прічард і МекГрегор, у Вінніпегу, Ман.

Передплата на рік $4.00

Адреса:

UKRAINIAN LABOR NEWS

Cor. Pritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man., Canada.

ЧОГО ВЧАТЬ НАС ВІДЕНСЬКІ ПОДІЇ.

У Відні вибухла революція. Протягом двох-трох днів повстання здушено. Робітники похоронили свої жертви й вернули до праці. Буржуазія радіє, соціял-демократія також радіє. Отто Бавер, Фридріх Адлер, теоретики австрійського соціял-демократизму, "ліві" провідники II. Інтернаціоналу, тішуться, що робітники не взяли влади у свої руки.

Всі тішуться, бо їм бодай тимчасово вдалося спаралізувати активність робітничої кляси, придушити її силою воєнної зброї.

Коли з цего приводу тішиться буржуазія — це зрозуміло. Коли-ж з цего приводу тішиться соціял-демократія, ще й та, що називає себе лівою — це не всім зрозуміло. Московська "Правда" в передовиці з приводу цего пише:

"Зрадництво соціял-демократичної партії розуміють не тільки комуністи, а й багато тисяч робітників. Австрійський пролетаріят так само, як і весь міжнародній пролетаріят, мусять набрати з цієї боротьби відповідного політичного знання, мусять усвідомити, чому такий великий масовий революційний рух розбито в країні, де буржуазія зовсім не представляє собою могутньої сили.

Безперечно, основна загальна причина поразки є та, що там нема міцної комуністичної партії і що робітничими організаціями керують соціял-демократи.

Віденські події надзвичайно яскраво виявили, як по зрадницькому й по контрреволюційному діяли в робітничому русі так звані ліві соціял-демократичні проводирі, типовими представниками яких є австрійські теоретики й практики.

"Ліві" соціял-демократичні дезорганізатори робітничої кляси допоминаються того самого, чого й праві, але перші гнучкіші й розумніші, ніж другі. В теперішніх обставинах з погляду перемоги пролетарської революції перші є небезпечніші, ніж другі.

Безперечно, по багатьох европейських країнах помічається часткове полівіння робітничих мас, що зневірюються в соціял-демократії й приходять до висновку, що соціял-демократія обороняє інтереси капіталу.

Компартіям треба використати це полівіння робітничих мас, треба кошітом полівілих робітників збільшити армію пролетарської революції.

У боротьбі за ті робітничі маси, що лівіють, є найнебезпечнішими ворогами комунізму саме ці ліві соціял-демократи.

Віденські події надзвичайно яскраво доводять контрреволюційність лівих соціял-демократичних лідерів і тотожність їхню з правими, дарма, що фразеольоґія їхня трохи й ріжниться.

Ось цього навчають нас віденські події й це повинні засвоїти широкі пролетарські маси".

АВСТРІЯ -- АНҐЛІЙСЬКА КОЛЬОНІЯ.

Коротенька телеграфічна новинка з Монтреалу з 10. серпня каже таке:

"Місцеві корабельні контори дістали повідомлення, що британські горожани, які переїздять чи відвідують Австрію, не потребують вибирати австрійської візи".

Коротенька новинка, але вона дуже багато нам говорить. Коли ви є британським горожанином і хочете їхати до Австрії, то не потребуєте йти до австрійського консуля та вибирати візу. Вас, як британського горожанина, впустять і без візи. До якоїсь иншої держави вас без візи не впустять, а до Австрії впустять. Коли ви не є британським горожанином, то вас і до Австрії без візи не впустять.

Між всіма державами існують кордони. Існували вони до війни, а по війні перетворилися вони в митні китайські мури. Коли ви хочете переїхати з одної держави до другої, вас обнюхають зі всіх боків, випитають, перевірять ваші папери й кишені, обдерут ріжними митами, податками, таксами й тоді тільки впустять, наказавши наперед, що, виїзджаючи з країни назад, ви не смієте вивозити з собою поверх тої суми грошей, яку вам визначили на таможні в часі в'їзду в державу.

Австрія також одна з таких держав. Тільки не для всіх горожан. Для британських горожан вона — відкрита країна? Тому, що Австрія, як самостійна держава — не існує. Зараз по війні взяли над нею повну економічну контролю аліянтські держави. На ділі-ж всіми справами там руководили представники Англії. Тепер "міжнародня комісія" вже "зрезиґнувала" і всіма економічними справами країни руководить англійський капітал. Хто-ж є паном економічного життя країни, той є і політичним диктотором.

Тому британським горожанам на виїзд до Австрії австрійської візи непотрібно.

КУЛАКАМИ ЗА ЦАРСТВО НЕБЕСНЕ.

Читаємо в англійських газетах, що боротьба за церкви між православними "старими" й "новими" в Канаді прибирає "збройний" характер. Ще тільки в минулому числі містили ми декларацію дружини д-ра Сун Ят-Сена, в якій вона заявляє, що провідники Кумінтану поломили принціпи д-ра Сун Ят- Сена, свого учителя.

Звичайно, Сун Ят-Сен був чоловіком смертним, як і кожний з його учеників. Ученики це знали й тому не дуже то вони панькаються з його принціпами. Побожні християне уважають Христа богом, чи сином божим. Вони йому моляться, покланяються, кажуть, що навіть шанують його заповіди.

Канорські греко-православні Українці це ділом доказали. Ісус Христос сказав: "Дім мій, дім молитви назоветься, а ви зробили з него вертеп розбійників". — "Ми це в життя переводимо" — сказали канорські греко-православні парафіяни.

Йорктонська англійська газета "The Yorkton Enterprise" з 8. липня пише, що такий вертеп почався в суботу, 25. червня, в 3-ій годині ночі в православній церкві в Канорі, Саск. Одна фракція греко-православних хотіла правити "службу божу", а друга не позволяла. Одна поставила сторожу в церкві, а друга пішла в атаку і відвоювала церкву. (І це в часі, коли засідала в Женеві конференція роззброєння.) Нападаюча сторона, відвоювавши церкву, зробила вікнами двері до попівської хати й там камінями та револьверами доказала, "хто в бога вірує". На очах попів і святих поторощила в хаті начиння, меблі, побила вікна, порозбивала декому голови ("честь, кому честь") "во славу господню"...

Потім справа опинилася в суді. Суд декого вкарав, декого помилував. Та не в тім річ, а ось в тім, що "Дім мій, дім молитви назоветься, а ви зробили з него вертеп розбійників".

І ще не в тім, а в тім, що "хто кине на тебе камінем — кинь на него хлібом". І ще не в тім, а в тім, що як-же це так — православні православних? "Своя своїх не познаша?"

А то ще з Ріджайни доносять нам про ріжні чудодійні діла єгомосців та парафіян. Єгомосця одної парафії посадили за грати й то за якусь дуже погану справу. Знову парафіяне иншої парафії рішили церкву будувати — землю купили, грошей багато зібрали, й сталося таке чудо, що не стало ні землі, ні грошей. І землетрусу в Ріджайні не було... Землетрус був аж в Палестині.

Не зрозуміло це вам, читачу, не зрозуміло й нам. Бо ми люде грішні, більш цікавимося політикою. А Мирослав Січинський на одній з своїх лекцій у Вінніпеґу сказав і 'ствердив', що "політика не має нічого спільного з релігією". Забув він тише сказати, що за те канадійські суди мають багато до діла з релігійними справами між Українцями.

Що-ж, обвинувачувати Січинського за це не будемо.. Кажуть, що він дуже забудьковатий. "Укр. Голос" міг-би багато більше вияснити. Але ми не сміємо турбувати його олімпійського спокою. Його редактор он заліз в централізацію ТУРФДім і не може з неї виплутатися.

А з того виходить таке: коли Кумінтанці ломлять принціпи Сун Ят-Сена, то чому-б православні не мали ломити принціпів Христа?

БОРИСЛАВСЬКІ Й ДРОГОБИЦЬКІ НАФТОВІ ПРОМИСЛИ.

Бориславські й дрогобицькі нафтові промисли є найбагатші в Европі, але з 1924 р. починається в них поступовий занепад продукції нафти через зменшення ринків та неможливість витримати конкуренцію.

Малі рафінарні (фабрики, що очищають нафту) припинили виробництво через брак покупців. Так само було припинено закладку нових шахт, а незначні було закрито зовсім.

Тоді власники нафтових промислів кинулись переводити раціоналізацію. Багато шахт було закрито, а на них, що мали вартість що до експльоатації, було поставлено смоки.

Одначе, це не врятувало району. Господарське життя цілої околиці стало занепадати. Безробіття зростало, бо "раціоналізація" викликала масове звільнення робітників. Перед робітниками стало марево голоду.

Промисловці знали, що такий стан не доведе до добра, особливо, коли робітничі організації стануть до боротьби. Тому в першу чергу почали звільняти з роботи робітників, членів професійних союзів, що вели активну роботу ("лівиця"). Пепеесівські профспілки мовчали. У безробітних відняли право організації з тими, хто працював, а кожну спробу обєднаного виступу пепееси душили. Вживали й инших заходів, так добре відомих у Польщі...

ППС допомагала не робітникам, а капіталістам. В таких обставинах, при репресіях з боку влади і ППС, профспілка хемиків всетаки зростала. Так в Дрогобичі з 20 членів стало 600; зростав і вплив профспілки.

Одночасно капіталісти зламали угоду. Профспілка хемиків проголосила страйк. Страйк провалився перез зраду й страйколомство ППС. Однак, з цього мали і добрі наслідки, бо довіря до ППС серед робітників упало.

Не даремно в басейні говорять:

— Ліві все зробили-б, але їм не дадуть, а пепесякам немає що вірити...

Коли було програно страйк, розпочалась "санація" (оздоровлення) басейну. Щоб поминути угоду, капіталісти приймають кваліфікованих робітників на працю на акордових умовах; це для того, щоб відокремити їх від решти робітників. До цього, щоб послабити робітничу акцію, робітників ділиться на групи і групки, роздувається між цими групками суперечність і тим самим унеможливлюється боротьбу.

Робітників, що входять в профспілку і об'єднані угодою, звільняється. Для нових на брамі підприємств вивішуються умови праці і зарплати, яким новоприняті або мусять коритися, або забиратись геть. Платня — два з половиною злотих (35 центів) за 10-годинний робочий день "без усяких претенсій".

Недавно закінчився процес з капіталістами за виплату "компензації" звільненим за участь в страйку робітникам. Робітники т-ва "Галіція" процес виграли, а робітники другого т-ва "Нафта" програли. Чим пояснити ці два, таких різних, вироки, ніхто не знає.

Зрадницька тактика ППС довела до повного ослаблення профруху в басейні.

Профспілка металістів в Бориславі має всього 400 членів і живе тільки завдяки фабричним радам, що є єдиною обороною свідомих робітників.

В спілці хемиків є всього 100 членів цілком залежних від ППС, але це не спілка, а якась карикатура.

Останніми часами закрито профспілку хемічних робітників в Дрогобичі. Це мусить викликати масовий рішучий опір. Влада в даному випадкові, як і завжди, пішла на зустріч капіталістам, щоб вони ще більше взяли за горло робітництво. Розвязання викликано тим, що ця спілка не грала на руку капіталістам і вела різку клясову лінію. *("П. В.").*

ПІД ФАШІСТСЬКИМ УРЯДУВАННЯМ НА ЛИТВІ.

Литовський уряд Вальдемараса далі веде боротьбу з опозиційними партіями.

Арештування і заслання соціялістів відбуваються раз-у-раз. Велике враження викликало арештування редактора відомого провінціонального часопису "Siauli Naujenos", Травзаса.

Становище опозиції останніми днями скріпилося. По думці литовської конституції мали відбутися вибори до литовського парлямету 12. червня цего року.

Уряд пересунув речинець виборів на необмежений час. Нема ніодної політичної партії, яка погоджувалася-б на пересунення виборів.

БОЛЯЧКА КАПІТАЛІЗМУ.

Страшна нужда побіч величезного багацтва.

Англія, якщо йняти віри її буржуазним газетам, політикерам та промовцям, посідає все найкраще та найвище в цілій системі світового капіталізму.

Англія, — запевняють вони, — не звичайна країна, а якась вища, країна-взірець, "надцивілізована країна"... В Англії, мовляв, нема хиб, нема болячок. Капіталістичний лад тут, мовляв, дійшов найвищого ступня розвитку. Англія, мовляв — капіталістичний рай...

Поверховому одвідувачеві, що проїзджає великими розкішними вулицями Лондону, чи то великих провінційних міст, часом здається, що там справді все впорядковане, досконале. По театрах та кіно повно народу. Численні та сильні авта перевозять щасливих людей, скрізь жінки в туалетах та з блискучими самоцвітами, розкішні крамниці повнісінькі коштовних фантастичних річей. Неначе-б то нема злиднів, нема бідних.

Таке саме певне враження, що його справляє Лондон, Ліверпул, Едінбург, а може, ще й більше — хоч і не в такому мірилі, справляють міщанські провінційні міста, або морські курорти.

Але скільки за цими роскошами, радощами, що їх утворює капіталізм, дійшовши вищого розвитку, маємо злиднів, страждань та лиха? Не треба бути дуже цікавим, щоб побачити їх. Досить покинути одну з цих найкращих вулиць та майданів та одвідати бокові вулиці, зробивши для цього декільки кроків. Усього-но декільки метрів завдальшки, і вже можна викрити те страшне, що ховається за гарними лаштунками.

Там можна бачити болячки великих міст капіталістичної Англії. Там живе злиденна трудяща людність, живе в жахливих обставинах. Декотрі з цих вулиць нагадують найгірші нетри Неаполю, але без сонця...

Скільки бачив я цих жалюгідних кварталів, без світла, з вузенькими вуличками, з розхитаними хатками, що світять ребрами. Я бачив їх не тільки в Лондоні, ба й у провінції. Але найгірше видовище це, безперечно, трудові квартали в Глезго (Шотляндія). Вони жахливіші за все, що я бачив по найгірших промислових центрах. А це дещо значить.

Одного разу, виїзджаючи автом з Глезго вулицею, що веде на Едінбург, я спинився перед кількома низенькими хатками, що були без вікон, з чорними мурами та розбитими дахами. Усе виглядало ніби-то якісь середньовічні реліквії, що їх буржуазія неначе-б то навмисно зберегала, щоб показати поступ капіталістичного режіму.

Діти в дранті гралися в рівчаку. Жінки з виразними рисами злиднів та голоду на обличчі виходили з цих клітинок.

Але це була не реліквія середньовіччя. Це був робітничий квартал, дуже залюднений, один з цих кварталів, що, як сказав мені мій попутник, дає найкращий прибуток власникам.

А щоб ніхто не подумав, що тут щось перебільшене, маєте офіційний звіт шотляндського бюра охорони здоровля; воно подає про стайовище робітничих кварталів в Глезго такі відомості:

"Більшість будинків перебумає в пітьмі. Більшість кватиронаймачів примушені цілий день палити світло як взимку, так і влітку. У жадному будинку нема прибиралень. Стелі завалюються, двері згнили, у стінах дірки та щілини, що крізь них видно вулицю. Хатки кишать комахами: блошнею, блощицями, нужею. Це справжні звіринці, де гарно почувають себе миші, щурі, слимаки, ящерки то-що".

І все це надруковано чорним по білому в літописях "надцивілізованої" англійської держави.

К. Давід.

Лондон.

НА ТАРАСОВІЙ МОГИЛІ.

(Нотатки з подорожі на могилу Шевченка.)

Оповідав Кость Мерега.

Як прийшов п'ятий рік, то й у нас заколот почався. Почали його робітники з пристані, що пароплави навантажують, ті робітники почали, що мають мозолясті руки, зігнуті спини, і серце в кожного з криці. Ще й раніш порвались вони на заколот, а коли прийшла чутка, що в місті з червоними прапорами вулицями ходять, коли вночі побачили ми заграву далекої пожежі, тоді й у нас почалось. Зібрались ранком, після низового пароплава, взяли червоного прапора, пішли до села. Прямо до хати урядника рушили, оточили її, віконниці заперли, двері зав'язали, гасом полили присьби і... запалили. Добре горіла хата, як і серце в кожного з нас. Згоріла хата, згорів урядник — і собака не загавкала. Тільки, бач, пройшов день, а над вечір до села москалі-жандарми приїхали на чолі з приставом. До пристани приїхали, а ми заперлись, і нікого не пускаємо, мовляв, однаково помирати. Вони з винтовок, а ми крізь вікна камінними. Убили в нас Івана Мерегу, вбили Остапа Сеська, вбили Данила Гонтара. Тоді на пристань зійшов пузатий пристав. Кричав, верещав, бив, аж кров сюркотіла, щось балакав. Що казав — не пригадую, а от останнє слово його памятаю.

— Співайте гимн! "Боже царя" співайте...

Мовчали робітники.

— Співайте, прокляті! Вмілі бунтувати, покажіть мені, що втихомирились... Співайте!

І далі мовчали робітники.

Тоді сам пристав почав хрипким, поганим голосом.

— "Бо-о-о-же, ца-а-ря храні"...

Здавалось, ось-ось обірве він свою пісню, та мов коршак на нас з кулаками кинеться, буде нас бити, буде клювати.

І робітники, як один, почали:

— "Спаси... Го-о-о-споди... люди... тв-о-я і бла-а-гослови дістояніє твоє"...

Пристав мовчав, а робітники чітко вимовляли. "Побєди благовєрному імператору нашому Ніко-ла-ю Алекса-ндро-ви-чу"...

— А чого-ж то так? — запитую я.

— Того, — відповідає Кость, що ні один з робітників не знав того гимна, не знав пісні "Боже, царя храні"; а за приставом стояло сто жандармів... Мусіли щось співати!

ЗАПОВІТ.

Довелося мені инше бачити. Що-року відвідую я могилу Тарасову, що-року іду туди хоч на день.

Був і цього року. Як на зелені святки, коли і земля, і люде веселі, коли селяне клечанням, зеленим гіллям своє житло прикрашують, коли дівчата зелені вінки з барвінку на голови одягають, коли кругом зелено... зелено.

Бігали діти зеленим рядном могили, в холодку спочивали парубки й дівчата з Шевченківщини, з Пішаної, Ліплявого, Канева, вели розмови поважні про англійську ноту. Внизу, Дніпром, човни майоріли, тривожили шкляний рівень води, мережили Дніпро. Ще за островами бив воду крилами пароплав від Київа на південь.

Тоді хтось згори, аж від памятника гукнув:

— Збирайтесь... до могили! Співати!

І від слів тих, немов вітерець промайнув над зеленим рядном. Підвелись дівчата, встали парубки, кинули розмови селяне, — всі, як один, пішли до могили.

Вмить виріс квітник з дівочих вінків, сорочок полотняних, гаптовах, зелених та червоних поясів парубоцьких, синіх штанів.

Хвилею легенькою пробігло натовпом.

— За-по-віт.

Стихли всі, замовкли. А молоді тенори рівно почали.

— Як умру...

Дівчата приєднались.

— То по-хо-вай-те... мене на могилі...

А далі всі гуртом.

— Серед степу широко-го... На Вкраїні милій...

На той бік Дніпра розлягались дани широкополі Полтавщини, випялись кручі, в зелених садочках заховались села, Дніпро стьожкою збігав на південь, до палкого сонця, а на могилі Тарасовій, високо-високо над Дніпром юрба дівчат, парубків, дітей, селян співала, як один, і ніхто їм слів не підказував, ніхто їх тієї пісні не вчив.

Бо кожен ту пісню знає, добре її памятає.

Далі співали.

— Повстаньте гна-ні і голод-ні

Робітники усіх країн...

Всі співали.

І тоді пригадав я оповідання Костя Мереги про робітників, що не знали гимну — пісень царату, тоді зрозумів я ще раз велику силу нашої релюції, що всіх обєднує: і молодих, і старих, що кожному правдивий шлях вказує.

Співали всі, без керівника, без дірігента.

— В Інтернаціоналі

Здобудем людських прав.

МОГИЛА—ЗАПОВІДНИК.

Наслідки перетворення могили в державний заповідник видно дуже яскраво. Коли раніш могила мала тільки 9 десятин землі, то тепер до заповідника відійшло щось близько 2,000 десятин землі, а з неї — 1,000 десятин грабового лісу, мабуть, чи не єдиного в У. С.Р.Р.

Насаджують дерево що-року, припиняють діяльність ярів, що кругом оперезують могилу, закладають садочок, дбають, щоб кожен, хто прибуває до могили, мав тут повний спокій.

Приємно вражає те, що в хаті (єдиній поки-що на могилі) є гарна книгозбірня, є газети, а мені довелось чути й бесіду про Тараса Григоровича, про його життя та діяльність.

Мабуть, таки й справді незабаром заповідник буде науковим куточком лісо-степу, а разом з тим і культурним осередком не тільки для сел, що навкруги розташувались, а й для широкої околиці.

ІВАН ЯДЛОВСЬКИЙ.

Без зміни, без відпочинку на могилі сторожем був дідусь Іван Ядловський. Торік дали дідові Івану звичайну відпустку, а цього року зовсім від роботи звільнили, спочивати відпустили, пенсію дали — 30 карбованців на місяць.

Та проте дід Іван не покидає могили. І в будень, і в свято — тут він, метушиться, старечими ногами по могилі ходить, щоб дерева не псували, щоб не руйнували нічого, щоб тихо та спокійно було в тім місці, де вічним сном спить Тарас Григорович.

Рибу ловлю — оповідає дід Іван — а ось Хведір, новий сторож, на могилі порядкує. Ловлю я рибку, чи клює, чи не клює, поймав що, чи ні, а думка про могилу. Треба, думаю, пройти, поглянути, бо якось воно без мене там — не те, щоб чого не наробили. Удку візьму... покину рибу та й чимчикаю на могилу.

Люблю я її. Не мало, не багато — 45 років пробув тут. Ще-б не звикнути. Взимку, бувало, як замете, як завиє хуга кругом, як загомонять яри, так аж страшно робиться.

Пережив... усе пройшло. Незабаром помірати буду. І кортить мені, щоб тут на могилі, в ногах у Тараса Григоровича поховали. Люблю я його... 45 років — як день!

Зігнувся дід Іван, ще більше скаламутніли очі його, не добачає, спина зігнулась. Може й справді незабаром кінець.

Семен Скляренко.